

A Kúria a dr. Farkas Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Bóta Csaba ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása iránt az Egri Munkaügyi Bíróságnál 5.M.709/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Heves Megyei Bíróság 2.Mf.25.793/2010/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a Heves Megyei Bíróság 2.Mf.25.793/2010/3. számú ítéletének azon részét, amelyben az Egri Munkaügyi Bíróság 5.M.709/2009/26. számú ítélete a rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését, az illeték és a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően hatályon kívül helyezi. A munkaügyi bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy az alperes a felperes munkaviszonyát jogellenesen szüntette meg, amely 2012. június 27-én szűnik meg. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja. A felülvizsgálati eljárási illeték összegét 129.200 (egyszázhuszonkilencezer-kettőszáz) forintban, míg a felperes felülvizsgálati eljárási költségét 10.000 (tízezer) forint és 2.700 (kettőezer-hétszáz) forint áfa összegben határozza meg. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - tizenöt nap alatt - 150.000 (egyszázötvenezer) forint és 40.500 (negyvenezer-ötszáz) forint áfa együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási perköltséget. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 375.600 (háromszázhetvenötezer-hatszáz) forint felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása, valamint elmaradt munkabér megfizetése iránt nyújtott be keresetet. Az Egri Munkaügyi Bíróság 5.M.709/2009/26. számú ítéletével kötelezte az alperest nettó 179.433 forint és nettó 1.707.480 forint elmaradt munkabér megfizetésére. A rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása iránt benyújtott keresetet elutasította azzal, hogy a felek a költségeiket maguk viselik. Kötelezte az alperest 102.450 forint kereseti részilleték megfizetésére, az ezt meghaladó le nem rótt eljárási illeték az állam terhén maradt. A munkaügyi bíróság megállapította, hogy a felperes 2005. március 2-ától állt az alperes alkalmazásában nemzetközi gépjárművezető munkakörben. Az alperes tehergépjárművei az alperes telephelyén, az a. V-ban parkolnak. 2007-ben az alperes ügyvezetője több alkalommal figyelmeztető telefonhívást kapott, mely szerint a felperes üzemanyagot tulajdonít el; 2007. április 4. napján az alperes ügyvezetője feljelentést tett. A rendőrség a felperes ismerősének, Sz.E.-nek az ingatlanában, házkutatás során több műanyag kannát foglalt le, amelyekben gázolaj volt. Lefoglaltak továbbá két üres

gázolajszagú kannát, valamint egy fekete színű gégecsöves tölcsért is. 2007. április 5-én az alperes rendkívüli felmondással megszüntette a felperes munkaviszonyát. Az indokolás szerint az alperes tudomására jutott, hogy több alkalommal a cég o. telephelyén üzemanyagot tulajdonított el, emiatt ellene M.-n rendőrségi eljárás van folyamatban. A cég megkárosítása miatt rendkívüli felmondással élt.

A büntetőeljárást első alkalommal bizonyítottság hiányában az ügyészség megszüntette, ezt követően az alperes pótmagánvádlóként lépett fel, azonban a bíróság a felperest a vád alól felmentette. A Z.F. megállapította, hogy a felperes a jövedéki törvény előírásait megsértette, ezért jövedéki bírság és jövedéki adó megfizetésére kötelezte. A munkaügyi bíróság kifejtette továbbá, hogy a tizenöt napos szubjektív határidőt attól az időponttól kell számítani, amikor a munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomására jutott a kötelezettségszegés. A munkáltatói jogkör gyakorlója mindazoknak az ismereteknek a birtokába kell hogy jusson, amelyek alapján a rendkívüli felmondás gyakorolható. Nem merült fel adat arra, hogy a felperes akár egy alkalommal is nagyobb mennyiségű gázolajat vásárolt volna. A felperes azt állította, hogy a megtalált gázolajat idegen gépjárművezetőktől több alkalommal vásárolta, így a magatartása folyamatosnak tekinthető. Az azonos, vagy hasonló jellegű kötelezettségszegések esetén a határidő az utolsó kötelezettségszegés tudomásra jutásával veszi kezdetét. A bírói gyakorlat szerint a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja szigorúan körülhatárolt feltételek fennállása esetén megalapozhatja a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetését. Olyan esetben, amikor a munkavállalóval szemben a munkaviszonnyal összefüggésben elkövetett, a bizalom megingatására alkalmas súlyos bűncselekmény alapos gyanúja merül fel, melynek tényállását a munkáltató rövid időn belül nem tisztázhatta, a rendkívüli felmondás jogszerű. Megállapítható, hogy az elkövetett cselekményről a munkáltató a 2007. április 4-ei házkutatás során szerzett tudomást. Ehhez képest a 2007. április 5-ei rendkívüli felmondás, mely 2007. április 16-án került postára adásra, a szubjektív határidőn belül történt. A szubjektív határidőt az alperes nem mulasztotta el. A bíróságnak a rendkívüli felmondás indokainak valóságát is vizsgálnia kellett. A felperes elismerte, hogy nagyobb, közel kereskedelmi mennyiségű gázolajat tartott Sz.E. fészkerében. A munkáltató nem azt rótta a felperes terhére, hogy 2007. április 5-én hajnalban gázolajat vett el. A felperes önmagában azzal a magatartással, hogy közel kereskedelmi mennyiségű nem hivatalos úton szerzett gázolajat tárolt, lehetetlenné tette a munkaviszonyának a további fenntartását, mivel vagy saját maga okozott a munkáltatójának anyagi kárt, vagy más munkavállalókon keresztül más munkáltatónak. Mindezeket összevetve a rendkívüli felmondás megalapozottságához nem volt szükséges a bűncselekmény elkövetésének a megállapíthatósága. A rendkívüli felmondásban az alperes a bűncselekmény alapos gyanúját megalapozó cselekményt

rótt a felperes terhére. A büntetőjog által nem szankcionált, de bizonyított magatartás alapul szolgálhat a jogviszony felmondással történő megszüntetése során valós és okszerű indokként, ha az egyébként összefügg a munkavállaló munkaköri kötelezettségeivel, magatartásával és a munkáltató működésével. Az elmaradt munkabér körében igazságügyi fuvarozási szakértőt és könyvszakértőt rendelt ki a bíróság. A szakvéleményekkel összefüggésben az alperes a menetokmányok hitelességét megkérdőjelezte. Álláspontja szerint ezek alapján számításokat nem lehetett végezni, a szakértői véleményt nem fogadta el. A szakértő megállapítása szerint - melyet a bíróság elfogadott - a felperes egy hónapra eső bére nettó 179.433 forint volt. 2007. március óta az alperes nem fizetett munkabért, de nem tagadta, hogy ezen összeg jár a felperes részére. A szakértői vélemény megállapította, hogy a felperes túlmunkát végzett, amely alapján az alperes 1.707.480 forint megfizetésére köteles. A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró Heves Megyei Bíróság 2.Mf.25.793/2010/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest 113.200 forint fellebbezési illeték megfizetésére, az ezt meghaladó illeték az állam terhére maradt, megállapította, hogy a felek a másodfokú perköltséget maguk viselik. A másodfokú bíróság mindkét fél fellebbezését alaptalannak találta. Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg a tényállást, és abból helyes jogkövetkeztetést vont le. A szubjektív határidőt az alperes betartotta, a másodfokú bíróság erre vonatkozóan osztotta az elsőfokú bíróság okfejtését. A rendkívüli felmondás indoka valós és okszerű, az alperes a fellebbezésében olyan új tényre, körülményre nem hivatkozott, amelyet az elsőfokú bíróság döntése meghozatalánál ne vett volna figyelembe. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet megváltoztatását és a felperes törvényes mértékű áfa-mentes ügyvédi munkadíjban való marasztalását. Másodlagosan kérte az ítélet hatályon kívül helyezését. A felperes bruttó átlagkeresete 69.935 forint volt, amelyre pótlékok adhatók adómentesen, úgy mint a külföldön való tartózkodás után napi 25 Euro, továbbá üzemanyag megtakarítás. Hiba azon számítási mód, amely alapjául a felperes összes jogcímen kapott munkabérét figyelembe veszi a bíróság, és így 161.179 forint átlagkeresettel számol. Ennek egy részét nem lehet figyelembe venni, mivel adómentesen juttatható díjazásokról van szó, továbbá ezen összegen felül számol el újólapon külföldön töltött napokra 25 Euro díjazást, amely kétszeres elszámolást jelent. A 161.179 forint már magában foglalja a 25 Euro külföldi napidíjat is, ilyen módon tehát nem lehet kiszámolni az átlagbért. A felperes túlmunkára vonatkozó igénye megalapozatlan és nem bizonyított. Az igazságügyi szakértő megállapította, hogy a tachográf korongok eredetét, azok keletkezésének módját és idejét nem lehet megállapítani, így azokat nem lehet bizonyítékként figyelembe venni. Több helyen és módon is beszerezhető ilyen régi típusú, illetve kicserélt menetíró

készülék, menetíró korong, amelyek tartalma könnyűszerrel befolyásolható, manipulálható. Egyéb módon nem került bizonyításra a felperesi állítás a túlmunka vonatkozásában. Ilyen utasításadás, illetve túlmunkavégzés szigorúan ellenőrzött, nemzetközileg is elfogadott és gyakorolt szakmai szabályokba ütközik, amelyekkel az alperes és a felperes is tisztában van. Az ismereteket évközben oktatják, a túlmunkavégzés gyakorlatilag és fogalmilag is kizárt. Amennyiben a felperes szabálytalan módon túlmunkát is végzett, abban az esetben polgári jogi alapelvbe ütközik a magatartása, amely szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A jogerős ítélettel szemben a felperes is felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, annak megállapítását, hogy az alperes rendkívüli felmondása jogellenes. Két tanú, köztük S.A. azt állította, hogy látta a felperest 2007. április 5-én üzemanyagot leszívni, azonban a szavahihetősége a büntetőeljárás során megdőlt. Más tanúk igazolták, hogy benzines kannák az adott napon a hazautazó felperesnek sem a gépkocsijában, sem a holmija között nem voltak. A büntetőeljárást megszüntették. Az üzemanyagot külföldi kamionosoktól vásárolta, a kamionnal M.-n nem járt, a m.-O. határon rendszeresen ellenőrzés volt, lopott üzemanyagot nem volt lehetséges kannákban behozni. Az alperes 2007. januárjában, majd márciusban, de legkésőbb április 5-én tudomást szerzett a rendkívüli felmondásban foglaltakról, a jognyilatkozat kézbesítése 2007. április 21-én történt meg. A felmondás érvényességi feltétele az írásba foglalás, az indokolás és a határidőben való közlés. A 2007. április 25-ei közlés határidőn túli, nem a postára adás időpontja számít közlésnek. A jogerős döntés sérti az Mt. 6. § (4) és (5) bekezdését, továbbá az Mt. 96. § (4) bekezdését. Az elkészettségén túl valótlansága miatt is jogellenes a felmondás. Az üzemanyaglopás megtörténte nem nyert bizonyítást. A bizonyítás nem lépheti túl a felmondásban közölt indokolás kereteit, mert az lehetővé tenné, hogy a munkáltató a felmondás jogszerűségét olyan új felmondási okra alapítsa, amelyet az írásbeli felmondásban nem közölt. További felmondási okot bizonyítani nem lehet. Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a rendkívüli felmondás tekintetében a jogerős ítélet „helybenhagyását”. Azon tények, amelyekre hivatkozik a felperes, a bíróságok előtt ismertek voltak, arra a felülvizsgálati eljárásban eredményesen hivatkozni nem lehet. A felperes az előkészítő iratában hivatkozott arra, hogy az alperes konkrét jogszabálysértést nem jelölt meg. Nem jelölte meg, hogy a bizonyítékok mérlegelése mennyiben okszerűtlen vagy mennyiben tartalmaz logikai ellentmondásokat. A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felperes felülvizsgálati kérelme alapos, az alperes felülvizsgálati kérelme alaptalan. Az Mt. 96. § (4) bekezdése szerint a rendkívüli felmondás jogát az ennek alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, legfeljebb azonban az ok bekövetkeztétől számított egy

éven belül bűncselekmény elkövetése esetén a büntethetőség elévüléséig lehet gyakorolni. A szubjektív határidő akkor kezdődik, amikor a munkáltatói jogkör gyakorló mindazoknak az ismereteknek a birtokába jut, amelyek alapján a rendkívüli felmondás gyakorolható, vagyis a kötelezettségszegés ténye, a vétkesség foka és a kötelezettségszegés mértéke (BH.2000.76.). A 2007. januárjában és márciusában történt telefonhívás nem jelentett olyan teljeskörű ismereteket, amely alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója a rendkívüli felmondás jogát gyakorolhatta volna. A 2007. április 4-ei házkutatás szolgáltatott olyan ténybeli adatot a munkáltató számára, amely alapján a rendkívüli felmondás alkalmazására sor kerülhetett. Tizenöt napon belül intézkedett a rendkívüli felmondás közlése iránt, azt 2007. április 16. napján postára adta. A bírói gyakorlat a közlés iránti intézkedést követeli meg, a jelen esetben ez megtörtént. A szubjektív határidő betartásával került sor a rendkívüli felmondás közlésére [Mt. 96. § (4) bekezdés]. Az Mt. 96. § (2) bekezdése szerint a rendkívüli felmondás indoka tekintetében a 89. § (2) bekezdését kell megfelelően alkalmazni. Az Mt. 89. § (2) bekezdése szerint a munkáltató - a (6) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles a felmondását megindokolni. Az indokolásból a felmondás okának világosan ki kell tűnnie. Vita esetén a felmondás indokának valóságát és okszerűségét a munkáltatónak kell bizonyítania. A rendkívüli felmondás indokolása szerint az alperes tudomására jutott, hogy a cég o. telephelyén a felperes üzemanyagot tulajdonított el több alkalommal, emiatt vele szemben rendőrségi eljárás van folyamatban M.-n, és a céget megkárosította. A bíróságoknak ezeket a felmondásban foglalt okokat kellett vizsgálniuk. A bizonyítás nem lépheti túl a felmondásban közölt indokolás kereteit. Az eredetileg közölt felmondási okon felül további felmondási ok bizonyítására nincs lehetőség (MK.95.III.). Mind az első-, mind a másodfokú bíróság jogszabálysértően járt el, amikor azon felperesi magatartást vizsgálta, hogy ismeretlen eredetű üzemanyagot tárolt az ismerősénél. A felmondás indoka kifejezetten az alperes üzemanyagának eltulajdonítása volt. A felmondás abban az esetben lehet jogszerű, ha az abban foglaltak fennállását a munkáltató bizonyítja. A perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes az alperestől üzemanyagot tulajdonított el, ezért jogszabályba ütköző módon következtettek a bíróságok arra, hogy a munkaviszony megszüntetése jogszerűen történt, mivel az alperes nem bűncselekmény alapos gyanúja miatt, hanem üzemanyag eltulajdonítás miatt adta ki a jognyilatkozatát. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott EBH.1999.147. számú döntés a jelen esetben nem irányadó. A rendkívüli felmondásban foglaltak valóságát az alperes nem bizonyította, ezért jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát. A rendkívüli felmondás jogkövetkezményeire vonatkozó kereseti kérelem tekintetében az eljárást folytatni kell. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok nem megfelelően határozták meg a felperes járandóságát, továbbá az annak alapjául

szolgáló bizonyítékok nem alapozzák meg az ítéleti megállapításokat, a felperes nem bizonyította a részére járó összeget. A jogerős ítélet alapjául szolgáló ítélet a felperes átlagkeresetét nettó 179.433 forintban határozta meg. A felperes a szakértői vélemény alapján jelölte meg ezt az összeget, amely a napidíjat nem tartalmazza, azt kifejezetten figyelmen kívül hagyja (irat); a fennmaradó, alperesi nyilatkozat szerint munkabér és üzemanyag-megtakarítás címén utalt összegeket veszi alapul. Azon alperesi érvelés, mely a 25 Euro, figyelembevételére, illetve kétszeres értékelésére irányul alaptalan. Az üzemanyag-megtakarítás munkabér jellegű juttatás, átlagkereset alapjául szolgál [Mt. 152. § (1) bekezdés]. A bíróságok jogszabálysértés nélkül vették figyelembe ezen összeget. Nem volt vitás, hogy az alperes a felperes részére 2007. márciusára nem fizetett munkabért, részére az egy havi bére jár. Az Mt. 140/A. § (1) bekezdés a) pontja szerint a munkáltató köteles nyilvántartani a munkavállaló rendes és rendkívüli munkaidejével, ügyeletével, készenlétével kapcsolatos adatokat. A (3) bekezdés szerint az (1) bekezdésben szereplő nyilvántartásból megállapíthatónak kell lennie naptári naponként vagy egybefüggő 24 óránként a beosztott, valamint a teljesített rendes és rendkívüli munka, továbbá az ügyelet, készenlét kezdő- és befejező időpontjának. Az Mt. 160. §-a szerint a munkavállaló részére a munkabéréről részletes írásbeli elszámolást kell adni. Az elszámolásnak olyannak kell lennie, hogy a munkavállaló a kiszámítás helyességét, valamint a munkabérből való levonások jogcímét és összegét ellenőrizni tudja; ettől érvényesen eltérni nem lehet. Az írásbeli elszámolásnak tartalmaznia kell a rendkívüli munkavégzés, az ügyelet és a készenlét jogcímén kifizetett díjazást is. A munkaviszony fennállta alatt a munkáltató kötelezettsége volt a munkaidő nyilvántartása. A munkáltatónak kellett volna olyan kimutatást vezetnie, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy a felperes mikor, mely napokon, milyen mértékben végzett munkát. Ehhez szükség lett volna tachográf korongokra. Ezek átadását meg kellett volna követelnie. Amennyiben a munkavállaló ezt megtagadja, abban az esetben intézkedést kellett volna vele szemben alkalmaznia. Azon munkáltatói hivatkozás, hogy a felperes számára felróható, hogy 28 nap elteltével nem adta át a tachográf korongokat, a munkáltatót nem mentesíti a nyilvántartási kötelezettsége alól, amennyiben ennek ellenére két éven keresztül folyamatosan alkalmazza a munkavállalót, nem követeli meg a jogszabály szerinti munkavállalói magatartást és ez alapján nyilvántartást nem vezet. Ezekre alapozva tudott volna megfelelő, szabályszerű munkabér elszámolást adni a munkavállaló részére. A munkáltató ezen egyik kötelezettségének sem tett eleget. A Ptk. 4. § (4) bekezdése szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A munkáltató szabályszerű eljárása esetén a munkaidő megállapítása alapjául szolgáló bizonyítékok rendelkezésre álltak volna. Az alperesi védekezés elfogadása esetén a munkáltató kedvezőbb helyzetbe kerülne azért,

mert nem tett eleget a jogszabályban meghatározott kötelezettségének, nyilvánvalóan nem lehetséges. A per során rendelkezésre álltak a menetlevelek és a tachográf korongok. A munkáltató azon túl, hogy vitatta ezek hitelességét, érdemben egyikre sem tett észrevételt annak ellenére, hogy nyilvánvalóan tudnia kellett, hogy a munkavállalója mikor, milyen irányban végzett fuvarfeladatokat. Amennyiben ennek ellenére érdemben nem kifogásolta és nem cáfolta a felperes által benyújtott menetlevelek és tachográf korongok hitelességét - figyelemmel a fenti munkáltatói kötelezettségekre is -, a bíróságok nem értékelték jogszabályba ütköző módon a felperes által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok hitelt érdemlőségét. Önmagában az a felvetés, hogy a bizonyíték hamisított is lehet, nem eredményezheti, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok figyelmen kívül maradjanak. A gépjárművezetőként dolgozó munkavállaló munkában töltött idejének bizonyítására a legalapvetőbb bizonyíték a vezetési időt igazoló tachográf korong, illetve menetlevél. A felperes részéről ezek becsatolására került sor. Az alperes érdemét tekintve annak ellenére, hogy a jogszabály betartása esetén lehetősége lett volna annak cáfolatára, nem tette meg. A bíróságok sem okszerűtlenül, sem logikátlanul nem mérlegelték a bizonyítékok hitelt érdemlőségét jogszabálysértés nélkül fogadták el a szakvélemény megállapításait és kötelezték az alperest a felperes által követelt összeg megfizetésére [Pp. 164. § (4) bekezdés, 206. § (1) bekezdés]. Mindezek alapján a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül hagyta helyben az elsőfokú bíróság döntését az elmaradt munkabér tekintetében, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Az alperes köteles az együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati részperköltség megfizetésére, továbbá az együttes mindhárom fokú illeték megfizetésére [Pp. 78. § (1) bekezdés, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont és (5) bekezdés, Itv. 50. § (3) bekezdés].

Budapest, 2012. június 27.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Fuhrmann Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró
A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő